

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ—Ο ΦΑΟΥΣΤ—Μετάφρασις Κ. Χατζοπούλου

Εἶνε ἓνας τίτλος τιμῆς διὰ τὴν Βασιλικὴν Σκηνὴν ἢ ἀναβίβασις τοῦ Φάουστ. Καὶ ἡ σκηνὴ αὐτή, πρὸς τὴν ὁποίαν στρέφεται πάντοτε μετ' ἀνήσυχον στοργὴν καὶ παρηγορητικὰς ἐλπίδας, ἢ προσοχὴ τῆς σκεπτομένης Ἑλλάδος, ἔχει εὐτυχῶς πολλοὺς ἕως τῶρα ὁμοίους τίτλους. ἀρκετοὺς διὰ νάντιροσπῆσουν τὰς ἀτελείας καὶ τὰς παραλείψεις, ποῦ φέρει μαζί της, εἰς κάθε ἑλληνικὴν ἐκδήλωσιν, ἢ ἀνάγκη, ἢ ἄγνοια ἢ ἡ βία τῶν πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων. Εὐτυχῶς ὁ ἀγίασμός τῆς μεγάλης τέχνης τελεῖται κάθε χειμῶνα εἰς τὸ εὐγενές θέατρον καὶ κάθε «πνεῦμα πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον» τὸ ὅποιον γλυστράει εἰς τὴν βασιλικὴν σκηνὴν μετὰ τὰ ἔργα τοῦ τρέχοντος φιλολογικοῦ ἔμπορίου, ἐκδιώκεται διὰ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὸ ἀγίασμα τῆς εὐγενοῦς ὡραιότητος.

Μετὰ τοὺς ἀρχαίους τραγικούς, μετὰ τὸν Ἰαίεπυρ, ὁ Γκαίτε, ὁ ἄνθρωπος αὐτός, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς ἐκάλεσε νὰ συνεργασθῇ μαζί του εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Βασιλικοῦ, μετὰ τὴν κοσμογονίαν τοῦ «Φάουστ», εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτὰς τοῦ χειμῶνος Ὅλοι ἀντεφιλοτιμήθησαν νὰ τοῦ ἀπονεύμουν τὰς τιμὰς εἰς τὰς ὁποίας ἐδικαιοῦτο: ὁ Βασιλεὺς, ὁ μεταφραστὴς, ὁ κ. Οἰκονόμου, οἱ ἠθοποιοὶ καὶ τὸ κοινόν, καθένας τὸ κατὰ δύναμιν Ἄν ἡ ἀναβίβασις δὲν ἦτο ἡ ἰδανικὴ δι' ἓνα σύγχρονον θέατρον, διὰ θέατρον ἑλληνικὸν ὑπῆρξεν ὁπωσδήποτε ἀνέλπιστος.

Ἡ στοργὴ τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸ θέατρον, τὸ ὅποιον φέρει τὰ διάσημά του, ἔδωκεν ὅλα τὰ ὑλικά μέσα μετ' ἀφθονίαν καὶ ἀπὸ τὰ βασιλικά θεωρεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔμειναν ἀκατοίκητα οὔτε μίαν σχεδὸν ἐσπέραν τῶν συνεχῶν παραστάσεων, ἢ ἰδίᾳ στοργὴ προσέδωκε εἰς τὸ θεατρικὸν γεγονός, τὴν ἠθικὴν λάμπριν τῆς ὁποίας ἦτο ἄξιον. Τὰ ὑλικά πάλιν μέσα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ θεάτρου αὐτοῦ, εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κ. Οἰκονόμου, ἔγειναν μέσα πνευματικά καὶ δὲν ἔμεινε διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς σχετικῆς τελειότητος παρὰ ὁ μεταφραστὴς καὶ οἱ ἠθοποιοὶ. Αὐτὸ ποῦ ἔμεινε ἦτο τὸ περισσότερον.

Τὸ περισσότερον τὸ δυσκολώτερον καὶ τὸ πλέον ἐπικίνδυνον. Ὁ μεταφραστὴς εὐτυχῶς ἐξῆλθε νικητὴς ἀπὸ τὸν βαρὺν ἀθλον Μία μετάφρασις τοῦ «Φάουστ» εἶνε ἤδη μία δόξα δι' ἓνα ἄνθρωπον, μίαν γλῶσσαν καὶ μίαν φιλολογίαν Διότι ὁ «Φάουστ», δὲν εἶνε μόνον ἓνα ποίημα, εἶνε μία πρωτεόμορφος σύνθεσις φαντασίας, αἰσθημάτων, σκέψεως καὶ λόγου. Καὶ μία γλῶσσα, ἢ ὁποῖα δύναται νὰ ποδώσῃ τὸν «Φάουστ», δύναται νὰ ποδώσῃ τὸ πᾶν. Ὁ ποιητὴς κ. Χατζοπούλος, μετὰ τὴν νέαν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους, μᾶς ἔδωκε τὴν ἐκπληξιν αὐτὴν καὶ μᾶς τὴν ἔδωκε ἀρμονικὴν, βαθεῖαν καὶ φωτεινὴν, ὡς πνοὴν ζωῆς καὶ ὡς φῶς ὡραιότητος. Ὁ Σουλὺ Περυδὼμ μεταφράζων τὰ πρῶτα ἄσματα τοῦ «De Naturæ Rerum» τοῦ Λουκρετίου, λέγει εἰς τὸν πρόλογόν του, ὅτι ἐπεχείρησε τὴν μετάφρασιν, ὄχι τόσον μετὰ τὴν ἐλπίδα νὰ φέρῃ εἰς τέλος τὸ βαθυστάχαστον ἔργον τοῦ Ῥωμαίου ποιητοῦ, ὅσον διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὰς δυνάμεις τὰς ἰδικὰς του καὶ τὰς δυνάμεις τῆς ἐκφράσεως τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ὁ κ. Χατζό-

πουλος, πολύ περισσότερο από τον Γάλλον ποιητή, δύναται να καυχηθῆ ὅτι μὲ τὸν «Φάουστ» ἐδοκίμασε τὸν ἑαυτόν του κ' ἐδοκίμασε τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ οἱ δύο ἐξῆλθαν θριαμβευταὶ ἀπὸ τὸν ἀγῶνα. Ὁ ποιητὴς τῶν «Ἐλεγείων καὶ τῶν Εἰδυλλίων», ὁ μεταφραστὴς τῆς «Ἰφιγενείας», καθόσον εἰμπορεῖ νὰ κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν θεατρικὴν ἐντύπωσιν — ἓνα κριτήριον σημερινώτατον — μᾶς ἔδωκε τὴν τελειωτικὴν μετάφρασιν τοῦ μεγάλου ἀριστουργήματος. Αὐτὸ ὑποθέτω ὅτι θὰ τὸ ἀναγνωρίσουν καὶ οἱ δύο προσηγθέντες ἄξιοι μεταφρασταὶ τοῦ «Φάουστ», καθενὸς ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ ἔργον ἔχει τὰς ἀρετὰς του καὶ τὰ ἐλαττώματά του καὶ εἰς τοὺς ὁποίους θόνηκῃ πάντα ἡ τιμὴ μιᾶς ἐργασίας ποιητικῆς, ποῦ δὲν θὰ περάσῃ ἀπαράτητος. Ἐάν ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Χατζοπούλου, ἔργον ἐμπνεύσεως, μελέτης καὶ ὑπομονῆς, ἔχῃ ὅπως μερικοὶ νόμοι, τὴν δύναμιν νὰ καταργῇ πᾶσαν προηγουμένην, αὐτὸ προσθέτει μίαν τιμὴν εἰς τὴν φιλολογίαν τοῦ ἔθνους, καὶ εἰς τὸν ποιητὴν τῆς, χωρὶς νάφαιρῇ τὴν τιμὴν τῆς ὁποίας δικαιοῦνται οἱ προκάτοχοί του.

Τί νὰ εἰπῶ τώρα διὰ τοὺς καλοὺς ἠθοποιούς τῆς Βασιλικῆς Σκηνῆς; Ἐκτιμῶ τόσον πολὺ τὸν κ. Φύρστ — ἓνα ἀλησμόνητον Οἰδίποδα — τὴν δεσποινίδα Κοτοπούλη, μίαν ἠθοποιὸν μὲ ὠραῖον μέλλον, τὸν κ. Ζάννον — μίαν ἀληθινὴν τιμὴν τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου — καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους καλοὺς τεχνίτας, ὥστε νὰ μὴν ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ὑπελήφθησαν τόσον πολὺ ἀπὸ ὅλας τὰς ἠθικὰς, πνευματικὰς καὶ ὕλικὰς δυνάμεις αἱ ὁποῖαι συνειργάσθησαν εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν ἑνὸς ἀριστουργήματος ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ὑπῆρξεν ἄραγε ἀδυναμία ἢ παραγνώρισις; Κ' ἐγὼ δὲν ἠξεύρω. Προτιμῶ νὰ τελειώσω μὲ τὸν στίχον τοῦ Δάντε:

Διὰ τοὺς ἄλλους ἔπαινος ἢ σιωπὴ μου εἶνε.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ